

2015

Zwalczanie przestępczości
korupcyjnej w Polsce

Mapa korupcji

CENTRALNE BIURO ANTYKORUPCYJNE

MAPA KORUPCJI

Zwalczanie przestępczości korupcyjnej w Polsce w 2015 r.

WARSZAWA 2016

CENTRALNE BIURO ANTYKORUPCYJNE

Al. Ujazdowskie 9
00-583 Warszawa
www.cba.gov.pl

Opracowanie, redakcja graficzna, projekt okładki, skład
Departament Analiz CBA

Spis treści

Wstęp	7
Rejestracje przestępstw korupcyjnych	9
Postępowania przygotowawcze.....	14
Podjeźrzani w sprawach o przestępstwa korupcyjne	21
Stosowane środki zapobiegawcze.....	23
Zabezpieczone mienie i ujawnione korzyści majątkowe.....	24
Prawomocne skazania	25
Przestępczość korupcyjna w organach ścigania i Siłach Zbrojnych RP	29
Dane Departamentu Wywiadu Skarbowego Ministerstwa Finansów	33
Spis tabel	35
Spis wykresów	36

WSTĘP

Korupcja – jeden z najistotniejszych problemów społecznych – stanowi poważne wyzwanie dla instytucji państwa. Korupcja godzi w fundamenty demokracji i deprecjonuje jej podstawowe wartości, m.in. podważając zasadę równości społecznej.

Bezkompromisowa walka z korupcją jest jednym z podstawowych zadań służb i organów państwa, lecz przecież to nie tylko zwalczanie jej skutków i stosowanie represji wobec jej sprawców. To także ograniczanie możliwości występowania zjawisk korupcyjnych w życiu publicznym oraz zmniejszanie przyzwolenia społecznego na funkcjonowanie tego procederu. Jednym z aspektów takich działań jest wnikliwe przyglądanie się zjawisku m.in. poprzez tworzone zestawienia statystyczne. Taki cel od początku przyświeca publikacji „Mapa korupcji”.

Raport gromadzi w jednym miejscu podstawowe dane dotyczące zagadnienia zwalczania przestępczości korupcyjnej w Polsce w 2015 r. Powstał on dzięki współpracy Centralnego Biura Antykorupcyjnego z Ministerstwem Sprawiedliwości, Ministerstwem Finansów, Prokuraturą Generalną, Policją, Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Strażą Graniczną, Żandarmerią Wojskową, Służbą Celną i Służbą Więzienną.

W bieżącym wydaniu po raz pierwszy zaprezentowano dane na temat przestępstw opisanych w art. 271 § 3 kk, tj. poświadczenia nieprawdy w dokumencie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej. Porównanie danych dotyczących 2015 r. z danymi za lata poprzednie, w których nie uwzględniono wskazanego artykułu, byłoby niemiarodajne, dlatego odstąpiono od takich zestawień. W niniejszej edycji wyodrębniono jedynie liczbę rejestracji dotyczących wskazanego naruszenia z Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych, dzięki czemu zobrazowano, że jest ono dość powszechne w grupie przestępstw korupcyjnych.

Chciałbym serdecznie podziękować służbom i organom, które zechciały przekazać informacje wykorzystane do przygotowania tej publikacji.

Ernest Bejda
Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego

REJESTRACJE PRZESTĘPSTW KORUPCYJNYCH

W bazach Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych, funkcjonującego w strukturach Komendy Głównej Policji (KGP), gromadzone są informacje dotyczące spraw będących przedmiotem czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz wszczętych lub zakończonych postępowań przygotowawczych. Są to dane na temat popełnionych przestępstw, informacje o osobach, przeciwko którym prowadzone są postępowania, a także przedmiotach wykorzystywanych do popełnienia przestępstw lub utraconych w związku z przestępstwami.

Prezentowane dane dotyczą rejestracji przestępstw korupcyjnych opisanych w art. 228, 229, 230, 230a, 231 § 2, 250a, 271 § 3, 296a, 296b¹ i 305 Kodeksu karnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1137 z późn. zm.); art. 46, 47 i 48 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2016 r. poz. 176 z późn. zm.) oraz art. 54 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1536), zwanej dalej ustawą refundacyjną, a dokonanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Policję, prokuraturę, Straż Graniczną, Żandarmerię Wojskową, organy celne oraz informacji finansowej. Po raz pierwszy do zestawienia dołączono dane dotyczące art. 271 § 3 kk, tj. przestępstwa poświadczenia nieprawdy w dokumencie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej.

Tabela nr 1 Liczba rejestracji przestępstw korupcyjnych w 2015 r.

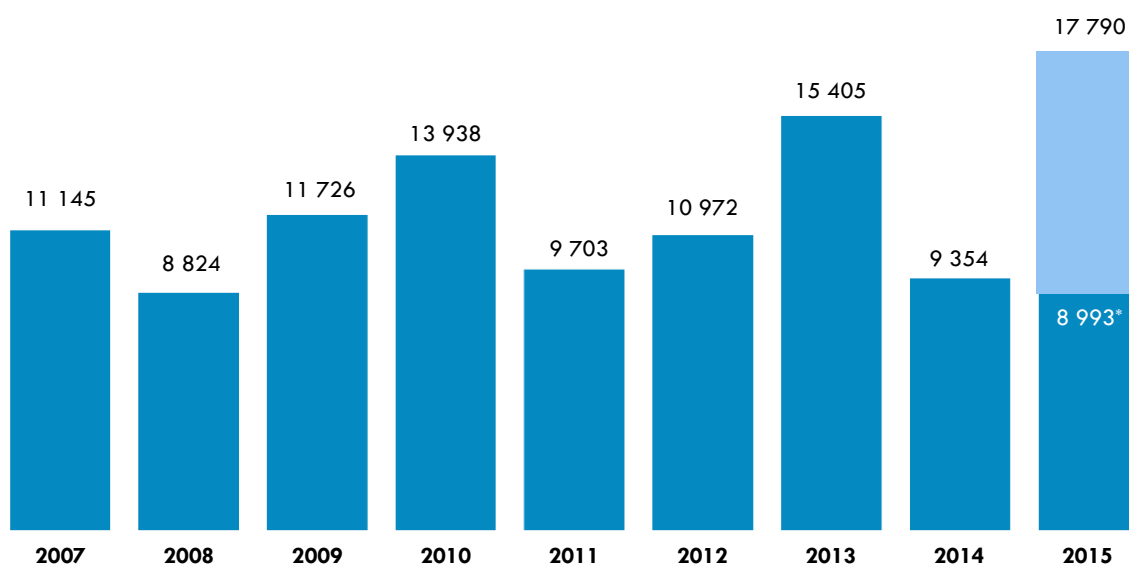
Kwalifikacja prawna (artykuł)	Policja	ABW	CBA	Prokuratura	SG	ŻW	Organy informacji finansowej	Organy celne	Razem
228 kk	2 170	0	68	135	17	8	0	0	2 398
229 kk	1 757	0	65	273	69	2	1	0	2 167
230 kk	618	0	33	10	0	1	0	0	662
230a kk	96	0	15	6	0	1	0	0	118
231 § 2 kk	2 790	0	18	68	9	9	0	0	2 894
250a kk	109	0	5	1	0	0	0	0	115
271 § 3 kk	8 719	8	24	23	22	1	0	0	8 797
296a kk	261	0	21	8	0	0	0	0	290
296b kk	96	0	0	0	0	0	0	0	96
305 kk	216	1	18	6	1	0	0	1	243
46 ustawy o sporcie	7	0	0	0	0	0	0	0	7
47 ustawy o sporcie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
48 ustawy o sporcie	2	0	0	0	0	0	0	0	2
54 ustawy o refundacji	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Razem	16 842	9	267	530	118	22	1	1	17 790

Źródło: KCIK

W 2015 r. zarejestrowano 17 790 przestępstw korupcyjnych, z czego ponad 49% stanowiły przestępstwa opisane w art. 271 § 3 kk.

¹ Uchylony przez art. 46 ustawy o sporcie.

Wykres nr 1 Liczba przestępstw korupcyjnych zarejestrowanych w KCIK w latach 2007–2015

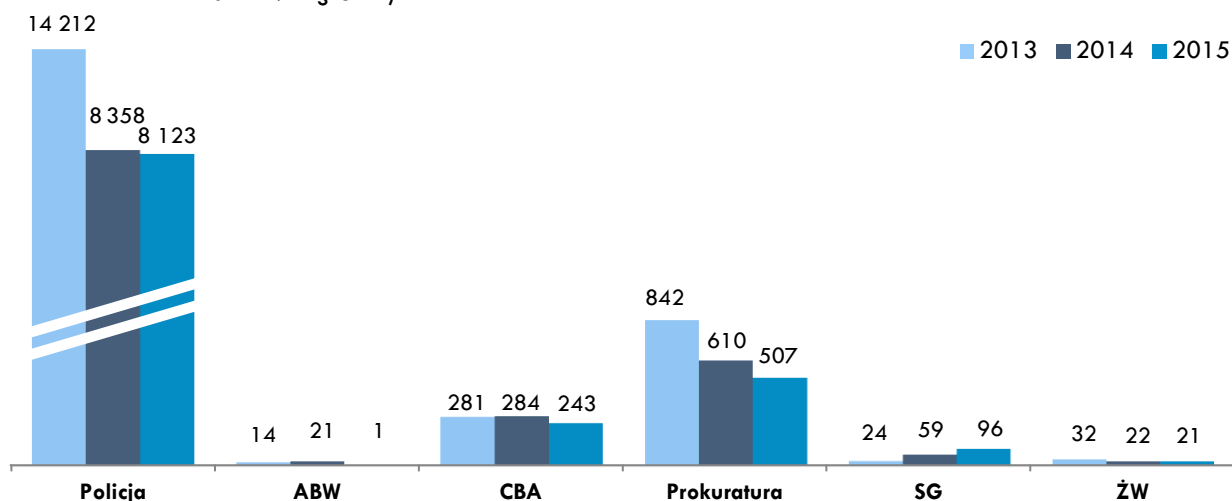

* Liczba rejestracji bez art. 271 § 3 kk.

Źródło: KCIK

Przeważającą liczbę rejestracji (blisko 95%) dokonała Policja. Porównując liczbę rejestracji z wyłączeniem danych dotyczących art. 271 § 3 kk (wykres 2) należy stwierdzić, że jedynie Straż Graniczna odnotowała wzrost rejestracji (aż o 63%) w stosunku do roku 2014. W przypadku pozostałych organów nastąpił ich spadek.

Wykres nr 2 Liczba przestępstw korupcyjnych zarejestrowanych w latach 2013–2015 (bez art. 271 § 3 kk)

Źródło: KCIK

Najczęściej rejestrowanymi przestępstwami poza poświadczaniem nieprawdy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (271 § 3 kk) były: przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 231 § 2 kk), sprzedajność urzędnicza (art. 228 kk) oraz przekupstwo (art. 229 kk).

Największy spadek rejestracji dotyczył przestępstw opisanych w art. 230a kk i 231 § 2 kk.

W roku 2015 odbyły się w Polsce wybory prezydenckie i parlamentarne, co tłumaczy wysoką liczbę rejestracji przestępstw określonych jako korupcja wyborcza (art. 250a kk).

Tabela nr 2 Liczba przestępstw zarejestrowanych w latach 2013–2015 według kwalifikacji prawnej czynu

Kwalifikacja prawna (artykuł)	2013	2014	2015
228 kk	6 124	2 216	2 398
229 kk	2 881	2 304	2 167
230 kk	773	547	662
230a kk	333	336	118
231 § 2 kk	4 423	3 303	2 894
250a kk	18	103	115
271 § 3 kk	–	–	8 797
296a kk	447	160	290
296b kk	148	92	96
305 kk	252	286	243
46 ustawy o sporcie	4	4	7
47 ustawy o sporcie	0	2	0
48 ustawy o sporcie	2	0	2
54 ustawy refundacyjnej	0	1	1
Razem	15 405	9 354	17 790

Źródło: KCIK

Poniżej zestawione zostały rejestracje poszczególnych przestępstw z podziałem na województwa, w których zostały popełnione.

Tabela nr 3 Rejestracje przestępstw korupcyjnych w KCIK z podziałem na województwa

Miejsce popełnienia przestępstwa (województwo)	Kwalifikacja prawna (artykuł) ²													Razem
	228 kk	229 kk	230 kk	230a kk	231 § 2 kk	250a kk	271 § 3 kk	296a kk	296b kk	305 kk	46 ustawy o sporcie	48 ustawy o sporcie	54 ustawy refundacyjnej	
śląskie	388	512	287	46	124	1	3 953	10	9	17	1	0	0	5 348
mazowieckie	352	388	41	7	153	12	1 090	26	4	33	1	1	0	2 108
świętokrzyskie	33	84	7	2	30	3	1 669	0	1	29	0	0	0	1 858
małopolskie	964	212	189	28	19	0	358	4	31	16	0	0	0	1 821
lubuskie	19	28	4	0	1 614	9	42	1	0	9	0	0	0	1 726
pomorskie	24	49	8	9	655	2	265	1	1	37	0	0	1	1 052
łódzkie	138	122	5	4	61	5	342	11 1	5	12	0	0	0	805
wielkopolskie	76	84	34	2	13	6	217	10	31	12	3	0	0	488
opolskie	18	58	0	0	75	10	312	1	1	4	0	0	0	479
lubelskie	221	123	9	0	23	0	89	4	0	5	0	0	0	474
dolnośląskie	29	78	12	1	9	31	159	72	2	16	1	1	0	411
kujawsko-pomorskie	11	172	9	1	9	6	81	2	1	8	1	0	0	301
podkarpackie	40	67	38	4	20	5	109	3	1	6	0	0	0	293
zachodniopomorskie	31	53	4	2	26	16	50	42	9	20	0	0	0	253
podlaskie	20	29	1	1	22	3	33	1	0	7	0	0	0	117
warmińsko-mazurskie	14	23	2	0	12	6	20	1	0	7	0	0	0	85
brak danych o województwie	24	86	12	11	30	0	11	4	0	10	0	0	0	188
Razem	2 402	2 168	662	118	2 895	115	8 800	293	96	248	7	2	1	17 807³

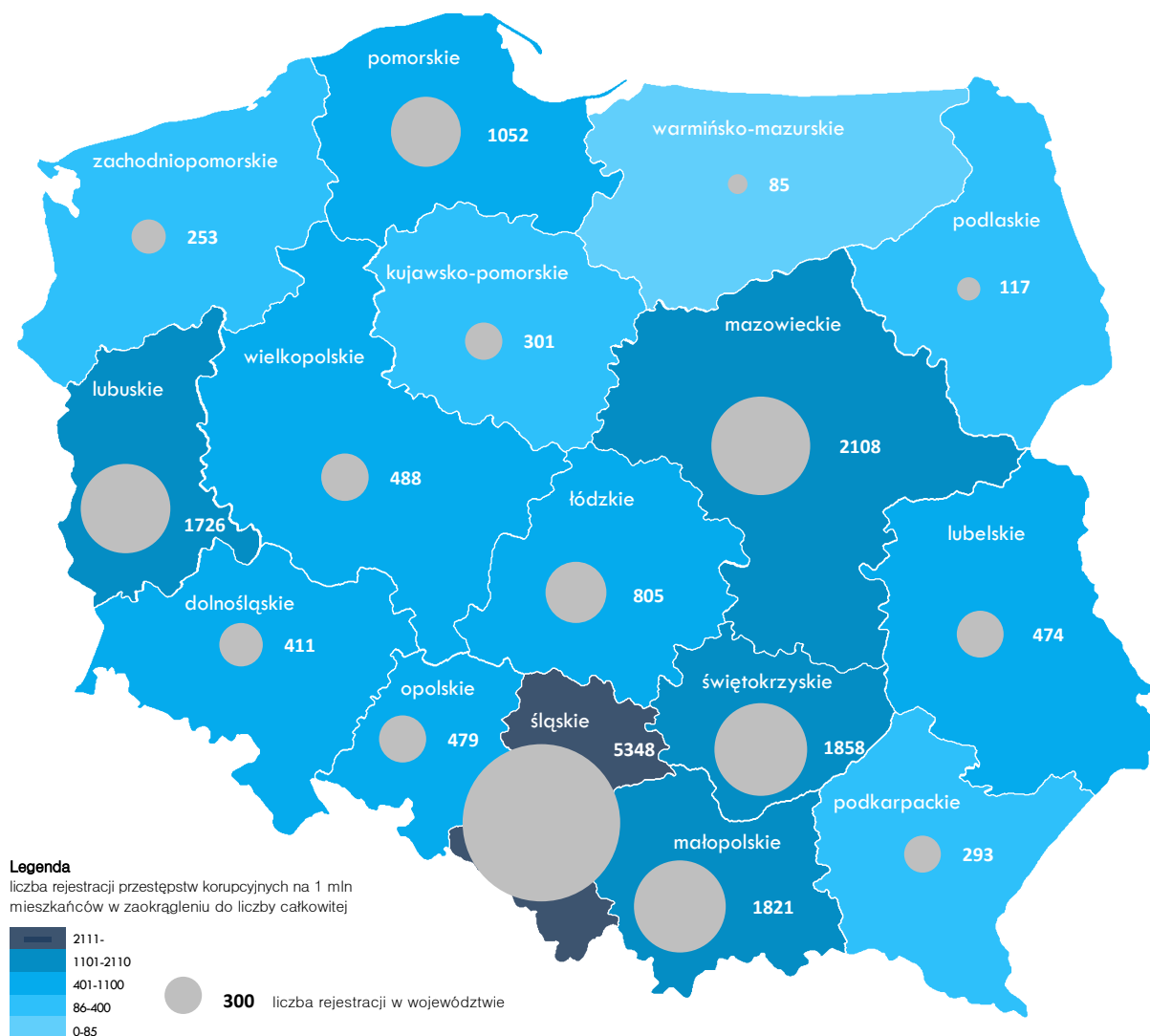
Źródło: KCIK

Największa liczba rejestracji dotyczyła przestępstw popełnionych na terenie województwa śląskiego (5 348), a następnie mazowieckiego (2 108). Najmniej rejestracji z 2015 r. dotyczyło przestępstw popełnionych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (85) i podlaskiego (117).

² Ponieważ w roku 2015 w KCIK nie zostały zarejestrowane przestępstwa opisane w art. 47 ustawy o sporcie, danych ich dotyczących nie przedstawiono w tabeli.

³ Suma rejestracji z podziałem na miejsce popełnienia przestępstwa (17 807) jest różna od podanej na stronie 9 sumy rejestracji (17 790), ponieważ jedno przestępstwo mogło zostać popełnione na terenie kilku województw. Ponadto w 188 przypadkach nie wskazano województwa, na obszarze którego dokonano przestępstwa.

Wykres nr 3 Rejestracje przestępstw korupcyjnych w KCIK w 2015 r. z podziałem na województwa

Źródło: KCIK, GUS

W przeliczeniu na 1 mln mieszkańców najwięcej przestępstw korupcyjnych zarejestrowano w województwie lubuskim, a najmniej w województwie warmińsko-mazurskim.

POSTĘPOWANIA PRZYGOTOWAWCZE

Wszczęte postępowania przygotowawcze

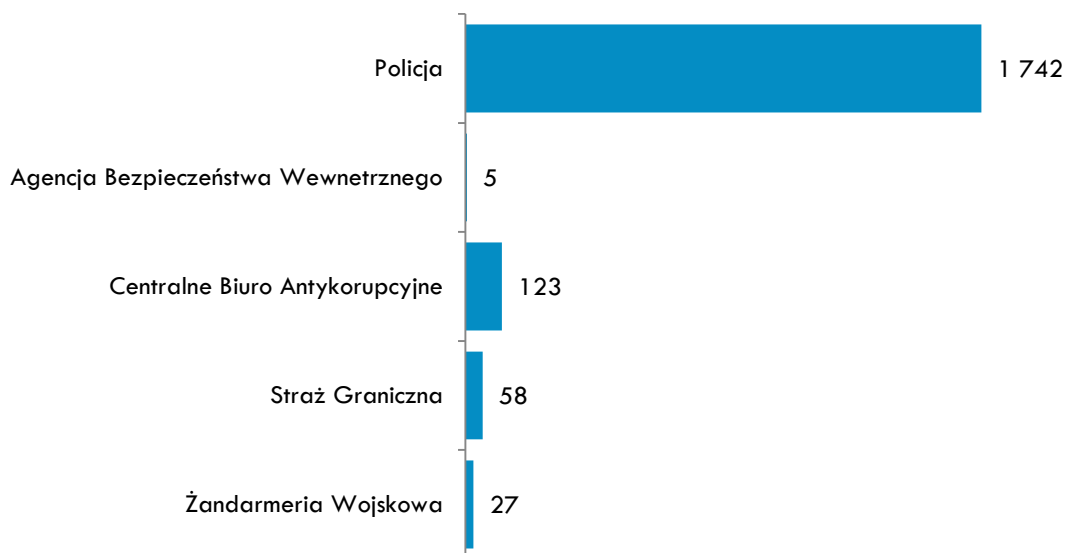

Wydanie postanowienia o wszczęciu postępowania przygotowawczego inicjuje proces karny. Przed oficjalnym wszczęciem może jednak zaistnieć potrzeba sprawdzenia, czy faktycznie doszło do przestępstwa – wówczas podejmowane są czynności sprawdzające. Uzasadnione podejrzenie musi dotyczyć konkretnego czynu i dać się zakwalifikować do konkretnego przepisu Kodeksu karnego lub innej ustawy zawierającej przepisy karne.

Według danych Prokuratury Krajowej, w 2015 r. wszczęto w Polsce 2 508 postępowań przygotowawczych dotyczących przestępstw korupcyjnych.

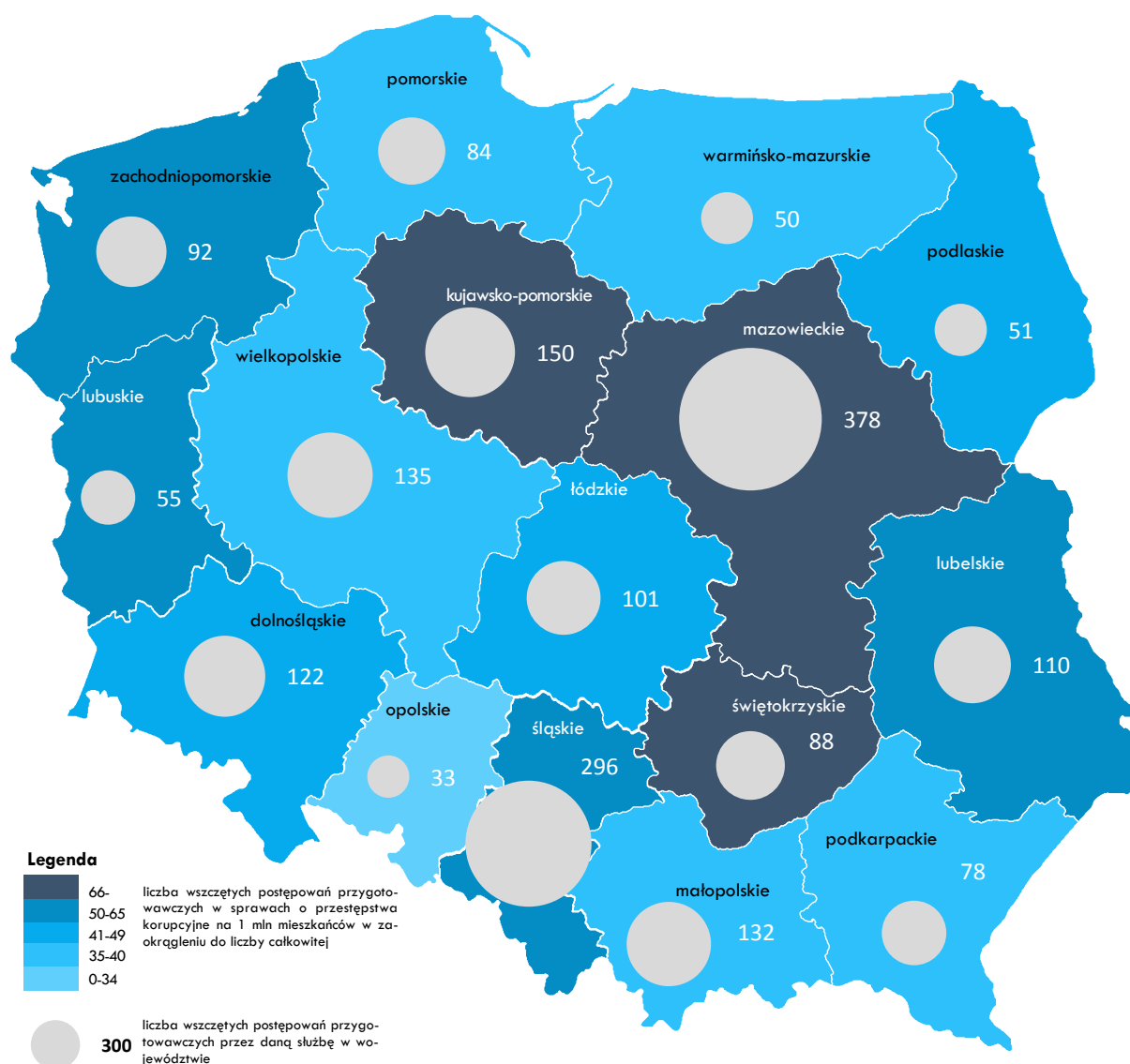
Z danych Policji wynika, że prowadziła ona 1 742 postępowania wszczęte w 2015 r. – najwięcej ze wszystkich służb do tego uprawnionych. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego prowadziła 5 takich postępowań, Centralne Biuro Antykorupcyjne – 123, Straż Graniczna – 58, natomiast Żandarmeria Wojskowa – 27.

Wykres nr 4 Liczba postępowań przygotowawczych wszczętych w 2015 r. prowadzonych przez poszczególne służby

Źródło: KGP, ABW, CBA, SG, ŻW

Wykres nr 5 Postępowania przygotowawcze wszczęte w 2015 r. z podziałem na województwa

Źródło: KGP, ABW, CBA, SG, ŻW, GUS

Podobnie jak w poprzednich latach, najwięcej postępowań w sprawach korupcyjnych wszczęto na terenie województw mazowieckiego i śląskiego. Najmniej spraw wszczynanych było w województwach opolskim i warmińsko-mazurskim.

Najwięcej postępowań przygotowawczych w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców wszczęto w 2015 r. w województwach: kujawsko-pomorskim (72), mazowieckim i świętokrzyskim (po 70), w 2014 r. – w mazowieckim i śląskim (po 70). Najmniejszą liczbę postępowań w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców wszczęto w województwach opolskim (33) i warmińsko-mazurskim (35). W 2014 r. były to województwa: podkarpackie i wielkopolskie (po 31).

Źródłem informacji o możliwości popełnienia przestępstwa mogą być: osoby fizyczne, instytucje państwowe i samorządowe, media lub ustalenia własne (np. czynności operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze czy kontrole). Dla wszczęcia postępowania nie ma znaczenia czy sprawca przestępstwa jest znany, istotna jest natomiast wiarygodność informacji – wskazanie faktów i dowodów, które uprawdopodobniają zaistnienie przestępstwa.

Podstawa wszczęcia postępowań przygotowawczych

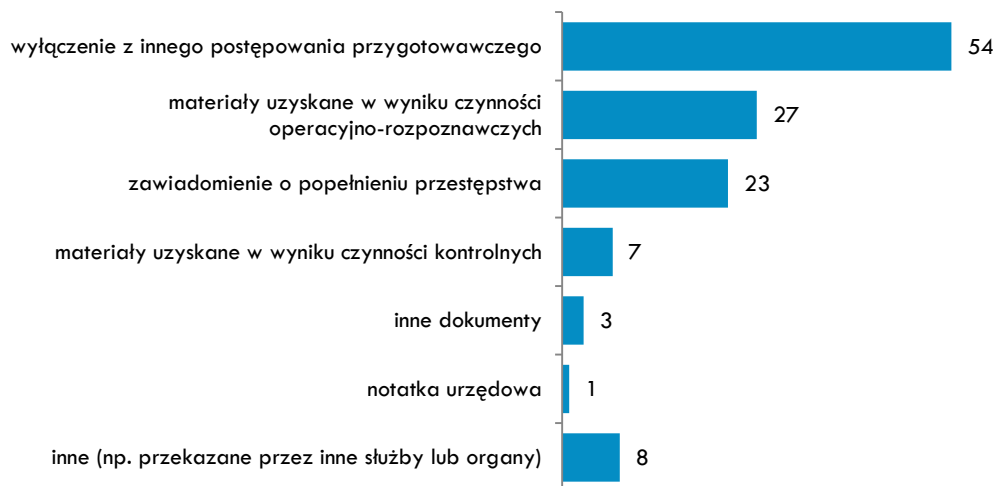
Wykres nr 6 Postępowania przygotowawcze wszczęte w 2015 r. prowadzone przez Policję

Źródło: KGP

Podstawą inicjującą procedurę karną wszystkich pięciu wszczętych postępowań przygotowawczych, które prowadziło ABW były materiały własne tej służby.

Wykres nr 7 Postępowania przygotowawcze wszczęte w 2015 r. prowadzone przez CBA

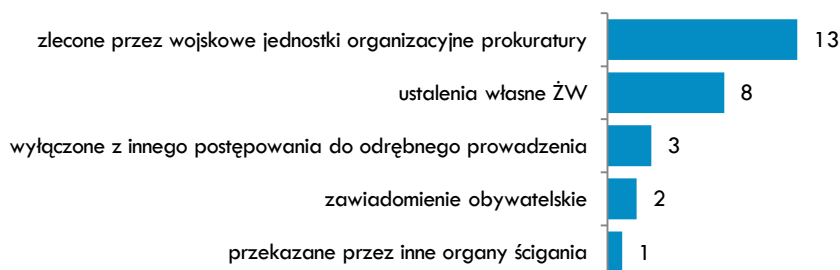
Źródło: CBA

Wykres nr 8 Postępowania przygotowawcze wszczęte w 2015 r. prowadzone przez Straż Graniczną

Źródło: SG

Wykres nr 9 Postępowania przygotowawcze wszczęte w 2015 r. prowadzone przez Żandarmerię Wojskową

Źródło: ŻW

Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuraturę, Policję albo inny organ uprawniony do prowadzenia postępowań przygotowawczych w ramach swojej właściwości, tj. ABW, CBA, SG czy Służbę Celną (art. 304 § 1 kpk). Za niewykonanie tej powinności nie grozi jednak sankcja karna. Instytucje państwowe i samorządowe są zobligowane (art. 304 § 2 kpk) do niezwłocznego zawiadomienia prokuratury lub Policji, gdy w związku ze swoją działalnością uzyskają informacje o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ponadto do wykonania niezbędnych czynności zabezpieczających ślady i dowody przestępstwa przed ich zatarciem. Obowiązek zawiadomienia o przestępstwie należy przede wszystkim do osób sprawujących funkcje kierownicze w instytucjach. Pracownik zobowiązany jest jedynie do zawiadomienia swoich przełożonych. Jeśli nie powiadomi o tym fakcie kierownictwa, może ponieść wyłącznie odpowiedzialność dyscyplinarną lub służbową. Natomiast kierownictwo instytucji państwowych i samorządowych może odpowiadać m.in. za przestępstwo z art. 231 kk, tj. działanie na szkodę interesu publicznego lub prywatnego w wyniku niedopełnienia obowiązku.

Prowadzone postępowania przygotowawcze

Na liczbę prowadzonych postępowań składają się postępowania wszczęte w 2015 r. oraz kontynuowane z lat wcześniejszych.

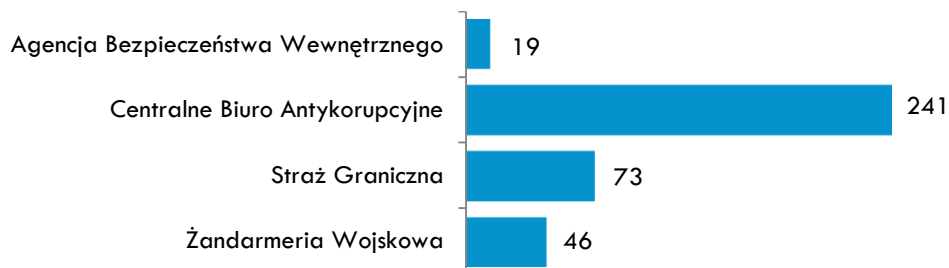

W art. 310 kpk precyzyjnie określono, że śledztwo powinno być ukończone w ciągu 3 miesięcy, a w przypadku jego niezakończenia przepisy Kodeksu postępowania karnego dopuszczają możliwość jego przedłużenia na dalszy czas oznaczony przez prokuratora.

W 2015 r. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego prowadziła 14 postępowań przygotowawczych w sprawach korupcyjnych, Centralne Biuro Antykorupcyjne – 241, Straż Graniczna – 73, Żandarmeria Wojskowa zaś 46.

Poniżej zestawiono liczbę postępowań przygotowawczych prowadzonych przez wymienione służby w 2015 r.

Wykres nr 10 Liczba postępowań przygotowawczych prowadzonych przez służby w 2015 r.⁴

Źródło: ABW, CBA, SG, ŻW

Zakończone postępowania przygotowawcze

Postępowanie przygotowawcze kończy postanowienie o jego zamknięciu (art. 321 kpk) lub umorzeniu (art. 322 kpk).

Postanowienie o zamknięciu śledztwa jest wydawane w sytuacji, gdy organ prowadzący postępowanie uzna, że zebrany materiał dowodowy jest wystarczający do skierowania aktu oskarżenia do sądu.

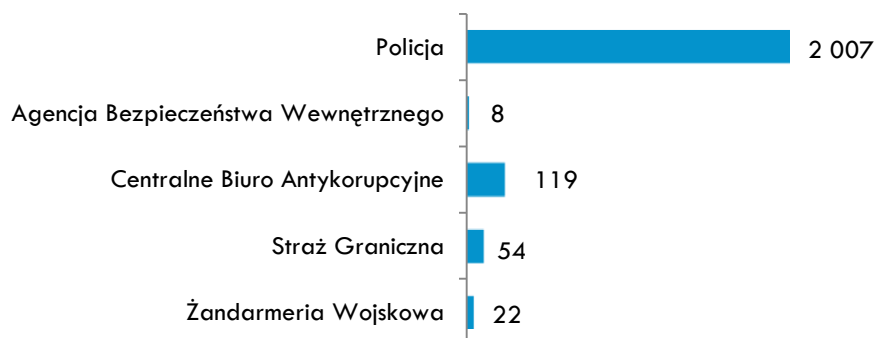
Postępowanie karne umarza się, jeśli z zebranego materiału dowodowego wynika, że:

- czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia,
- czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa,
- społeczna szkodliwość czynu jest znikoma,
- ustawa stanowi, że sprawca nie podlega karze,
- podejrzany zmarł,
- nastąpiło przedawnienie karalności,
- postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się,
- sprawca nie podlega orzecznictwu polskich sądów karnych,
- brak jest skargi uprawnionego oskarżyciela,
- brak jest wymaganego zezwolenia na ściganie lub wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej, chyba że ustawa stanowi inaczej,
- zachodzi inna okoliczność wyłączająca ściganie.

Ponadto postępowanie umarza się, gdy nie wykryto sprawcy.

Istnieje także możliwość warunkowego umorzenia postępowania. Polega ono na rezygnacji z ukarania sprawcy przestępstwa na rzecz poddania go próbie.

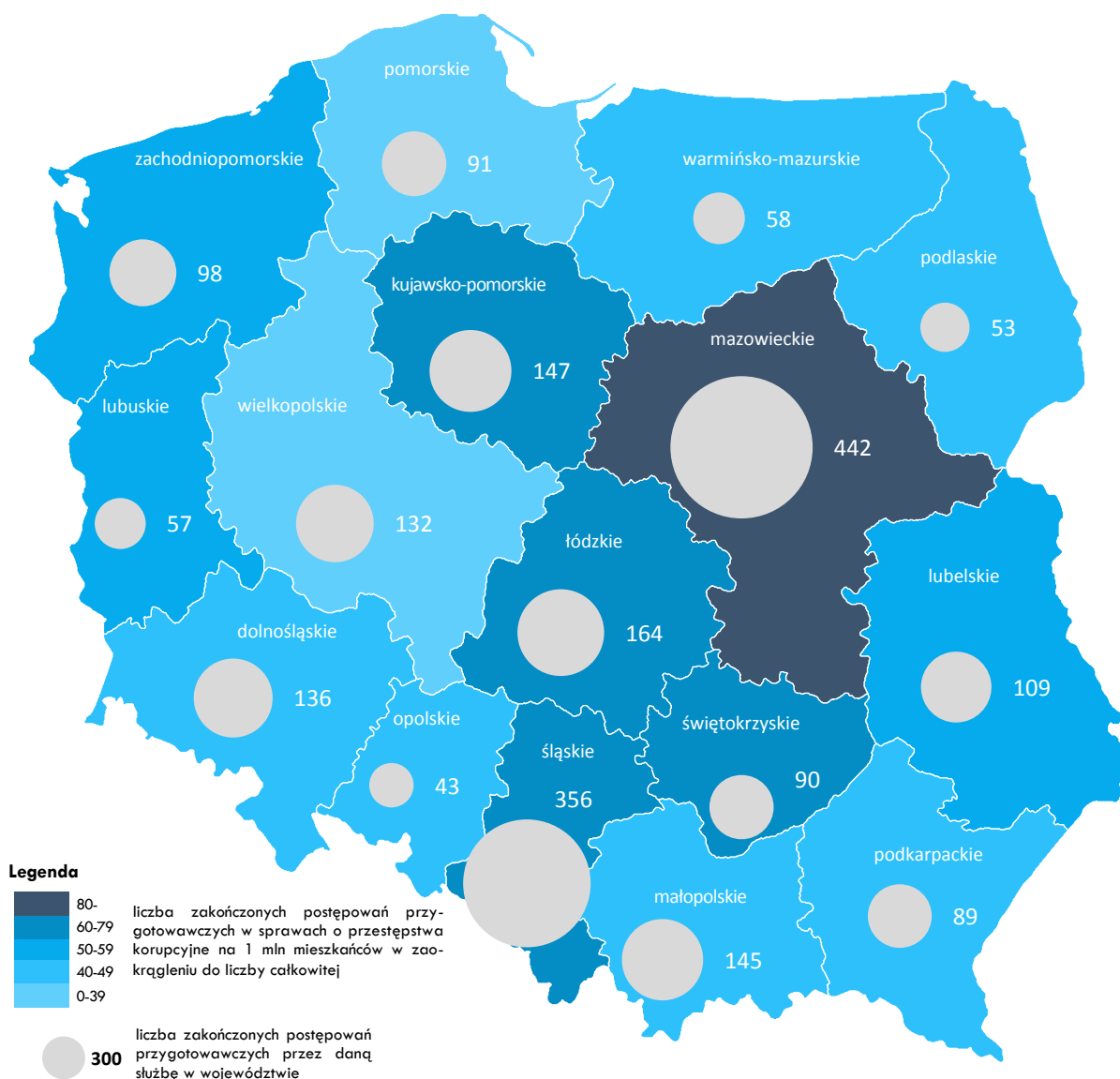
Wykres nr 11 Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych przez służby w 2015 r.

Źródło: KGP, ABW, CBA, SG, ŻW

⁴ Przekazane przez KGP dane nie zawierały informacji na temat liczby prowadzonych postępowań.

Wykres nr 12 Postępowania przygotowawcze zakończone w 2015 r. z podziałem na województwa

Źródło: KGP, ABW, CBA, SG, ŻW, GUS

W 2015 r. Policja zakończyła 2 007 postępowań w sprawach o przestępstwa korupcyjne. W przypadku 1 138 zakończonych postępowań wystąpiono z wnioskiem o sporządzenie aktu oskarżenia (blisko 57% wszystkich zakończonych). W 111 sprawach wystąpiono z wnioskiem o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy (art. 335 § 1 kpk). Umorzono 757 śledztw, w tym 32 warunkowo. W jednym przypadku sprawa zakończyła się postanowieniem sądu rodzinnego.

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego wystąpiła z wnioskiem o sporządzenie aktu oskarżenia w 4 przypadkach, tj. 50% zakończonych w 2015 r. postępowań. Umorzono zostały 4 sprawy.

Skierowaniem aktu oskarżenia do sądu zakończono 68 postępowań prowadzonych przez Centralne Biuro Antykorupcyjne, tj. 57% wszystkich zakończonych. Umorzono 44 sprawy, 2 postępowania przekazano do innego organu, a 5 zakończono w inny sposób.

Z postępowań prowadzonych przez Straż Graniczną w sprawach z art. 228, 229 oraz 231 § 2 kk zakończono 54. W 34 przypadkach skierowano do sądu akt oskarżenia, co stanowi blisko 63% zakończonych postępowań, 10 śledztw umorzono, 9 przekazano innym organom, a 1 zakończono w inny sposób.

Jednostki Żandarmerii Wojskowej wnioskowały o skierowanie aktów oskarżenia w 5 zakończonych sprawach o przestępstwa korupcyjne, ponadto 11 postępowań zostało umorzonych, a 6 przekazano innym organom ścigania.

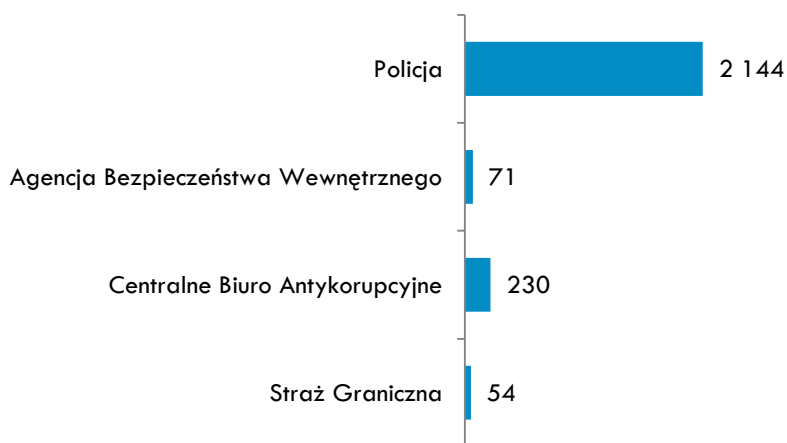
Najwięcej postępowań przygotowawczych w sprawach korupcyjnych zakończono w 2015 r. na terenie województwa mazowieckiego (435), a najmniej w województwie opolskim (43). W przeliczeniu na 1 mln mieszkańców najwięcej spraw zakończono w województwach mazowieckim (81) i śląskim (78). Z kolei najmniej postępowań w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców zakończono na terenie województwa wielkopolskiego (38).

PODEJRZANI W SPRAWACH O PRZESTĘPSTWA KORUPCYJNE

Zgodnie z art. 71 § 1 kpk podejrzanym jest osoba, co do której wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów albo której bez wydania takiego postanowienia postawiono zarzut w związku z przystąpieniem do przesłuchania w charakterze podejrzanego. Z chwilą wniesienia do sądu aktu oskarżenia lub wniosku o warunkowe umorzenie postępowania osoba taka uważana jest za oskarżonego.

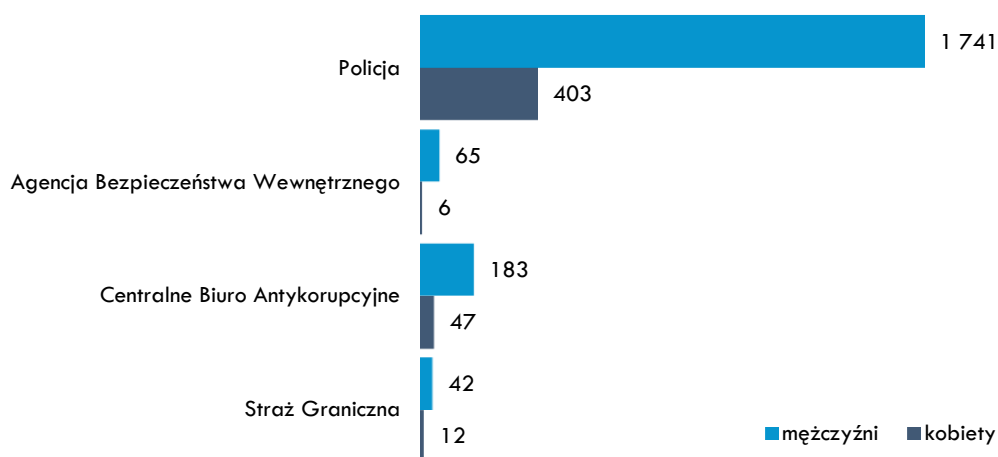
Wykres nr 13 Liczba podejrzanych w postępowaniach prowadzonych przez służby w 2015 r.

Źródło: KGP, ABW, CBA, SG

Zdecydowaną większość podejrzanych o przestępstwa korupcyjne stanowili mężczyźni. W prowadzonych przez Policję postępowaniach kobiety stanowiły blisko 19% spośród podejrzanych, w przypadku ABW – ponad 8%, CBA – 20% i Straży Granicznej – ponad 22%.

Wykres nr 14 Płeć podejrzanych w postępowaniach prowadzonych przez służby w 2015 r.

Źródło: KGP, ABW, CBA, SG

Osoby najaktywniejsze zawodowo, czyli w przedziale wiekowym 30–49 lat, stanowiły najliczniejszą grupę podejrzanych o popełnienie przestępstw korupcyjnych (blisko 52%).

Tabela nr 4 Wiek podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach w 2015 r.

Wiek podejrzanych	Policja	ABW	CBA	SG	Razem
do 20 lat	60	0	1	1	62
21-29 lat	401	1	9	9	420
30-39 lat	1 101	15	70	21	1 299
40-49 lat		10	63	19	
50 i więcej lat	517	45	87	4	653
nieokreślony	65	0	0	0	65
Razem	2 144	71	230	54	2 499

Źródło: KGP, ABW, CBA, SG

Ponad 75% podejrzanych, których narodowość została ustalona, stanowili obywatele Polski. Spośród obcokrajowców nadal najliczniejszą grupę stanowili obywatele krajów sąsiednich – Ukrainy (2,3% wszystkich podejrzanych), Litwy i Białorusi (około 0,4%).

Tabela nr 5 Obywatelstwo podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach w 2015 r.

Obywatelstwo podejrzanych	Policja ⁵	ABW	CBA	SG	Razem
Polska	1 328	70	229	22	1 649
Ukraina	34	1	0	23	58
Litwa	7	0	0	2	9
Białoruś	4	0	0	5	9
Bułgaria	8	0	0	0	8
Rumunia	5	0	0	1	6
Wielka Brytania	3	0	0	0	3
pozostałe państwa Europy	3	0	0	1	4
Wietnam	3	0	0	0	3
Armenia	2	0	0	0	2
inne	5	0	1	0	6
nieokreślone	742	0	0	0	742
Razem	2 144	71	230	54	2 499

Źródło: KGP, ABW, CBA, SG

⁵ W styczniu 2013 r. zmienił się zakres danych statystycznych gromadzonych przez Policję; wprowadzanie do systemu informacji dotyczącej obywatelstwa nie jest obligatoryjne.

ZASTOSOWANE ŚRODKI ZAPOBIEGAWCZE

Środki zapobiegawcze stosowane są w celu zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania, a wyjątkowo także by zapobiec popełnieniu przez podejrzanego (lub oskarżonego) nowego, ciężkiego przestępstwa. Środki te można stosować tylko wtedy, gdy zebrane dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, że podejrzany (oskarżony) popełnił przestępstwo (art. 249 § 1 kpk).

W toku postępowania mogą być zastosowane m.in. następujące instrumenty:

- dozór Policji,
- poręczenie majątkowe,
- poręczenie społeczne lub osoby godnej zaufania,
- zakaz opuszczania kraju,
- zatrzymanie paszportu,
- zawieszenie w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu,
- nakaz powstrzymywania się od określonej działalności lub od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów,
- tymczasowe aresztowanie.

O zastosowaniu środka zapobiegawczego decyduje prokurator – z wyjątkiem tymczasowego aresztowania, o którym decyduje sąd.

Poręczenie majątkowe to najczęściej zastosowany środek zapobiegawczy w śledztwach w sprawach korupcyjnych.

Tabela nr 6 Rodzaje środków zapobiegawczych zastosowanych wobec podejrzanych w 2015 r.

Rodzaj środka zapobiegawczego	Policja	ABW	CBA	Straż Graniczna	Razem
poręczenie majątkowe	215	1	96	8	320
dozór Policji	0	0	77	5	82
zakaz opuszczania kraju	57	0	41	6	104
tymczasowe aresztowanie	44	7	21	8	80
zawieszenie w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu	36	0	24	0	60
zatrzymanie paszportu	5	0	-	0	5
nadzór kuratora lub innej osoby godnej zaufania	3	0	-	0	3
nakaz powstrzymywania się od określonej działalności lub od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów	1	0	2	0	3
inne	0	0	15	6	21
Razem	361	8	276	33	678

Źródło: KGP, ABW, CBA, SG

ZABEZPIECZONE MIENIE I UJAWNIONE KORZYŚCI MAJĄTKOWE

W 2015 r. łączna wartość ujawnionych przez Centralne Biuro Antykorupcyjne korzyści majątkowych wyniosła ponad 8,5 mln zł i 756 tys. euro. Zabezpieczono mienie o wartości blisko 6,5 mln zł, 2,4 tys. euro i 2,2 tys. dolarów amerykańskich.

Korzyści majątkowe to różne dobra zaspokajające określone potrzeby, których wartość da się wyrazić w pieniądzu. Do korzyści zaliczamy, oprócz gotówki, m.in.: atrakcyjne przedmioty, wycieczki, ale także pożyczki udzielane na preferencyjnych warunkach, umorzenia długów czy udzielenie zamówienia publicznego.

Postępowania prowadzone przez Policję pozwoliły ujawnić udzielone korzyści majątkowe w łącznej kwocie ponad 11 mln zł. Wartość zabezpieczonego mienia wyniosła blisko 15 mln zł.

W postępowaniach przygotowawczych prowadzonych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego ujawniono udzielone korzyści majątkowe ogólnej wartości ponad 20,5 mln zł i 350 tys. euro. Zabezpieczono samochód o wartości ponad 28 tys. zł oraz ustanowiono zakaz zbywania i obciążania nieruchomości w postaci lokalu mieszkalnego – do kwoty ponad 253 tys. zł.

W śledztwach w sprawach korupcyjnych wszczętych przez Straż Graniczną ujawniono korzyści majątkowe: ponad 254 tys. zł, 135 euro i 100 dolarów amerykańskich. Zabezpieczono mienie na łączną kwotę ponad 536 tys. zł.

PRAWOMOCNE SKAZANIA

W 2015 r. za przestępstwa korupcyjne skazano 2 405 osób. Zdecydowaną większość wydanych orzeczeń stanowiły wyroki za przestępstwo przekupstwa (art. 229 kk) – 1 213 przypadków. Kolejnym przestępstwem, w przypadku którego najczęściej wydawano rozstrzygnięcia skazujące, było poświadczenie nieprawdy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 271 § 3 kk) – 478 skazanych.

Tabela nr 7 Prawomocnie skazani za przestępstwa korupcyjne w 2015 r. według kwalifikacji prawnej czynu głównego z podziałem na rodzaj kar

Kwalifikacja prawna (artykuł)	Rodzaj kary							Razem
	grzywna samoistna		ograniczenie wolności		pozbawienie wolności		środki karne orzeczone samoistnie (świadczenie pieniężne)	
		w tym z zawieszeniem		w tym z zawieszeniem		w tym z zawieszeniem		
228 kk	8	0	1	0	210	200	0	219
229 kk	90	1	5	0	1 117	1 042	0	1 213 ⁶
230 kk	15	1	1	0	92	76	0	108
230a kk	7	0	0	0	205	204	0	212
231 § 2 kk	3	0	0	0	94	91	0	97
250a kk	10	0	7	0	32	32	0	49
271 § 3 kk	40	1	4	0	434	398	0	478
296a kk	1	0	0	0	16	16	0	17
296b kk	0	0	0	0	0	0	0	0
305 kk	1	0	0	0	10	10	0	11
46 ust. o sporcie	0	0	0	0	1	1	0	1
47 ust. o sporcie	0	0	0	0	0	0	0	0
48 ust. o sporcie	0	0	0	0	0	0	0	0
54 ust. refundacyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	175	3	18	0	2 211	2 070	0	2 405

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości

Najczęściej orzekaną karą za przestępstwa korupcyjne było pozbawienie wolności z warunkowym zawieszeniem jego wykonania. Bezwzględną karę pozbawienia wolności wymierzono niewielkiej grupie oskarżonych – 5,9%. Drugą według częstości stosowania była kara grzywny samoistnej orzekana wobec 7,3% skazanych.

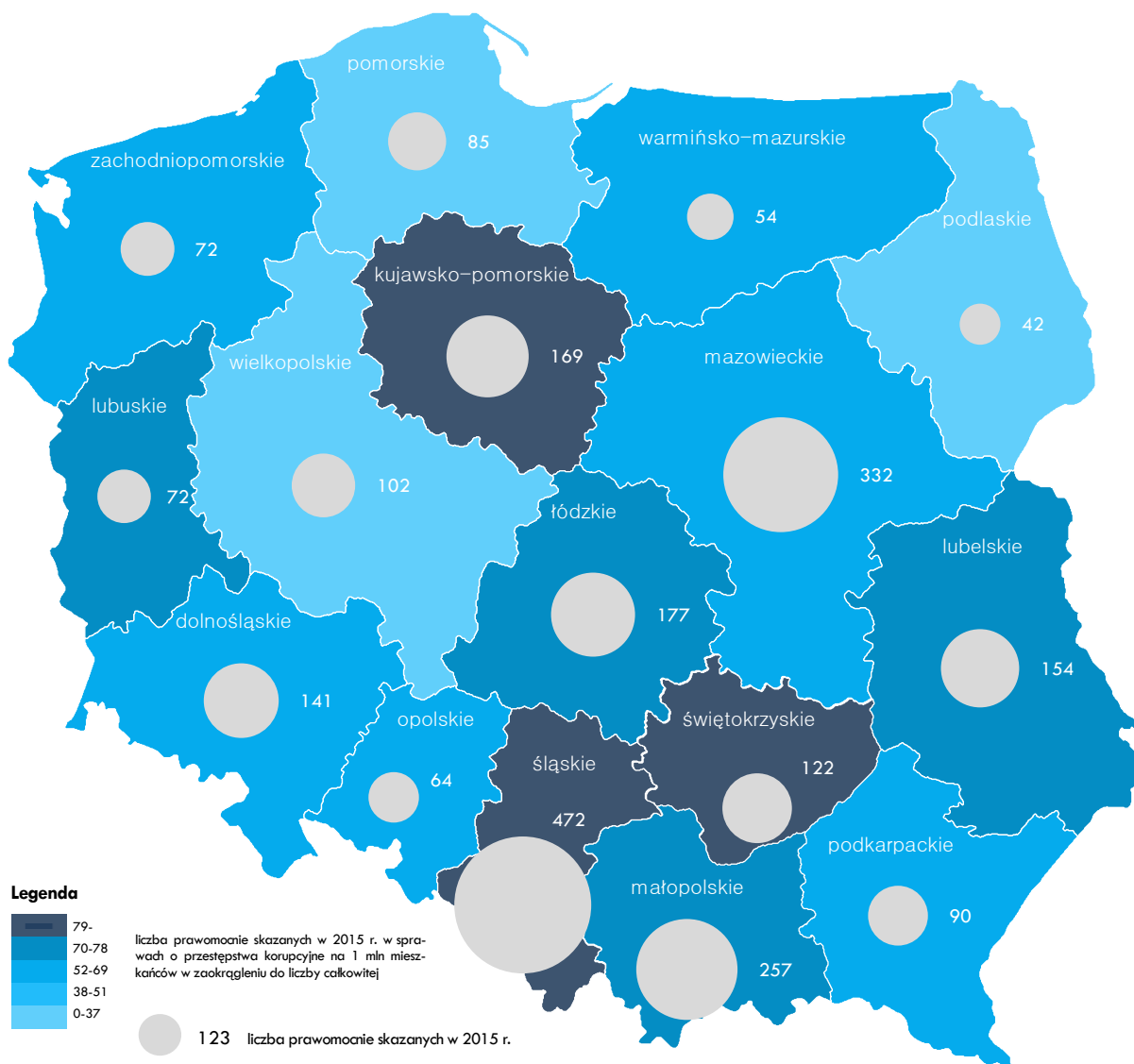
Za popełnienie przestępstw korupcyjnych najwięcej osób skazano w 2015 r. na terenie województwa śląskiego – 472, następnie mazowieckiego – 332.

Województwem, w którym w 2015 r. skazano za przestępstwa korupcyjne najmniej osób, było warmińsko-mazurskie (54).

Najwięcej skazań, w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców, przypadło na województwo śląskie (103), najmniej zaś na wielkopolskie (po 29).

⁶ Ponadto w 1 przypadku orzeczono karę mieszaną polegającą częściowo na pozbawieniu wolności, a częściowo na jej ograniczeniu, stąd w sumie mamy 1 213 zamiast 1 212 (podstawa prawna – art. 37b Kodeksu karnego dodany przez art. 1 pkt 8 ustawy z dn. 20 lutego 2015 (Dz.U. 2015. 396) zmieniającej ustawę Kodeks karny z dniem 1 lipca 2015 r.).

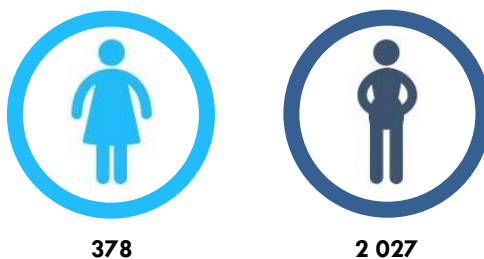
Wykres nr 15 Prawomocnie skazani za przestępstwa korupcyjne w 2015 r. z podziałem na województwa

Źródło: MS, GUS

Zdecydowana większość skazanych za przestępstwa korupcyjne to mężczyźni.

Wykres nr 16 Płeć prawomocnie skazanych dorosłych za przestępstwa korupcyjne w 2015 r.

Źródło: MS

W grupie wszystkich skazanych kobiet, osądzone za przestępstwa korupcyjne stanowią 1,4%, natomiast w grupie wszystkich skazanych mężczyzn osądzeni za przestępstwa korupcyjne to blisko 0,9%.

Informacje Ministerstwa Sprawiedliwości na temat skazanych recydywistów potwierdzają, że sprawcy przestępstw korupcyjnych bardzo rzadko są ponownie karani za ten rodzaj czynu zabronionego.

Recydywą podstawową (prostą – art. 64 § 1 kk) nazywamy sytuację, gdy sprawca skazany za przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności popełnia w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary umyślne przestępstwo podobne do tego, za które już był skazany.
 Recydywa wielokrotna (multirecydywa – art. 64 § 2 kk) zachodzi, gdy sprawca skazany w warunkach recydywy prostej, który odbył już co najmniej rok kary pozbawienia wolności, w ciągu 5 lat po odbyciu ostatniej kary ponownie popełnia umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu lub przestępstwo przeciwko mieniu popełnione z użyciem przemocy lub groźby jej użycia.
 Popełnienie kolejno kilku czynów przestępczych niekoniecznie zalicza się do recydywy w rozumieniu Kodeksu karnego, powoduje natomiast istotne następstwa w wymiarze lub w wykonywaniu orzeczonych już kar.

Tabela nr 8 Recydywiści prawomocnie skazani za przestępstwa korupcyjne w 2015 r.

Kwalifikacja prawna (artykuł)	art. 64 § 1 kk	art. 64 § 2 kk
228 kk	1	5
229 kk	4	2
230 kk	3	0
230a kk	1	0
231 § 2 kk	0	0
250a kk	1	0
271 § 3 kk	8	0
Razem	18	7

Źródło: MS

Recydywa wielokrotna, w przypadku przestępstw korupcyjnych, ma charakter incydentalny; w 2015 r. dotyczyła jedynie sprzedajności urzędniczej (art. 228 kk) oraz przekupstwa (art. 229 kk).

W 2015 r. do zakładów karnych w celu odbycia kary za przestępstwa korupcyjne przyjęto łącznie 258 skazanych, w tym 14 kobiet i 244 mężczyzn.

Tabela nr 9 Osoby przyjęte w 2015 r. do odbycia kary pozbawienia wolności za przestępstwa korupcyjne z podziałem na płeć

Wymiar kary	mężczyźni	kobiety
do 1 roku	84	6
powyżej 1 roku do 2 lat	104	6
powyżej 2 lat do 3 lat	28	1
powyżej 3 lat do 5 lat	23	1
powyżej 5 lat	5	0
Razem	244	14

Źródło: Centralny Zarząd Służby Więziennej

W trakcie odbywania kary w stosunku do 110 osób orzeczono warunkowe przedterminowe zwolnienie, a wobec 31 osób – przerwę w jej wykonywaniu.

Dane Centralnego Zarządu Służby Więziennej, dotyczące uprzedniej karalności osób pozbawionych wolności za przestępstwa korupcyjne (czyli zarówno tymczasowo aresztowanych, jak i skazanych), potwierdzają, że występki te mają najczęściej charakter incydentalny.

Tabela nr 10 Osoby pozbawione wolności w sprawach o przestępstwa korupcyjne w 2015 r. z podziałem na płeć i uprzednią karalność

Uprzednia karalność	mężczyźni	kobiety
brak recydywy	311	25
recydywa kodeksowa	32	1

Źródło: CZSW

PRZESTĘPCZOŚĆ KORUPCYJNA W ORGANACH ŚCIGANIA I SIŁACH ZBROJNYCH RP

Zjawisko korupcji występuje także w służbach i organach powołanych do jej ścigania. Mimo podejmowania działań naprawczych oraz takich, które mają minimalizować ryzyko zachowań przestępczych, zdarzają się niestety przypadki funkcjonariuszy podejrzanych o korupcję. Należy jednak zaznaczyć, że jest to promil wszystkich pracujących w danej służbie.

Policja

Biuro Spraw Wewnętrznych KGP posiada informacje tylko o tych przypadkach przedstawienia zarzutów policjantom, w których to Biuro zainicjowało wszczęcie śledztwa lub w których prowadzący prokurator powierzył BSW wykonanie poszczególnych czynności.

Z przekazanych przez Biuro Spraw Wewnętrznych danych wynika, iż w 2015 r. 265 policjantom przedstawiono łącznie 811 zarzutów, z czego 162 z art. 228, 229, 230, 230a oraz 231 § 2 kk. Przesłanki o charakterze korupcyjnym stanowiły 20% czynów zarzucanych funkcjonariuszom Policji. Najwięcej – 88 zarzutów – dotyczyło przekroczenia uprawnień w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, następnie – 68 sprzedajności, a płatnej protekcji – 6. W sprawach prowadzonych z udziałem BSW w 2015 r. nie odnotowano przedstawienia policjantowi zarzutu przekupstwa.

Straż Graniczna

Z danych statystycznych Straży Granicznej wynika, że w 2015 r. 4 funkcjonariuszom tej formacji przedstawiono zarzuty korupcyjne, w tym 3 osobom na obszarze województwa lubelskiego i 1 w województwie podlaskim. Podejrzani najczęściej zatrudnieni byli na stanowiskach starszego kontrolera.

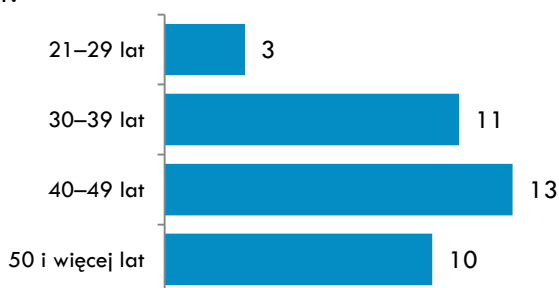
Siły Zbrojne RP

W 2015 r. jednostki Żandarmerii Wojskowej wszczęły lub przyjęły do prowadzenia 27 śledztw o przestępstwa korupcyjne w wojsku. W postępowaniach tych zarzutami objęto 37 osób. Ujawniono 143 przestępstwa korupcyjne, w tym:

- w 42 przypadkach przyjęcia korzyści majątkowej,
- w 17 przypadkach udzielenia korzyści majątkowej,
- w 36 przypadkach płatnej protekcji,
- w 24 przypadkach działania na szkodę interesu publicznego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej,
- w 24 przypadkach naruszenia interesów majątkowych właściciela mienia objętego przetargiem.

W grupie podejrzanych, którym zarzucono popełnienie 66 przestępstw korupcyjnych i innych bezpośrednio z nimi związanych, znalazło się 33 mężczyzn i 4 kobiety. Większość z podejrzanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 40–49 lat.

Wykres nr 17 Wiek podejrzanych w postępowaniach prowadzonych przez Żandarmerię Wojskową wszczętych w 2015 r.

Źródło: Żandarmeria Wojskowa

Najczęściej stosowanym środkiem zapobiegawczym wobec sprawców przestępstw korupcyjnych był dozór Policji.

Wykres nr 18 Rodzaje środków zapobiegawczych stosowanych wobec podejrzanych w postępowaniach prowadzonych przez Żandarmerię Wojskową w 2015 r.

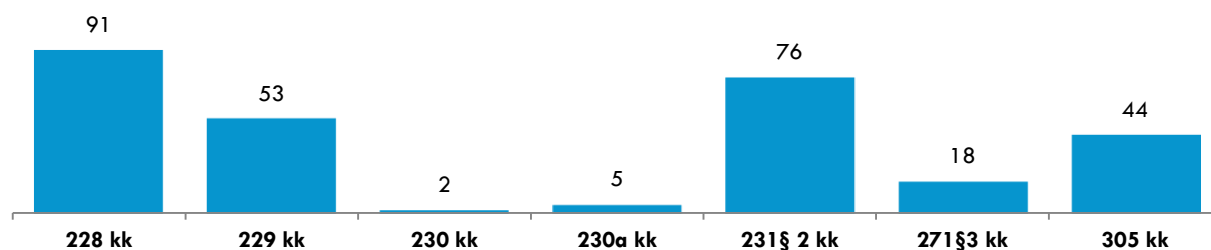
Źródło: ŻW

Jednostki Żandarmerii Wojskowej skierowały do prokuratur 5 wniosków o sporządzenie aktu oskarżenia, 11 postępowań zostało umorzonych, a 6 przekazano do prowadzenia innym organom ścigania.

Ujawniono korzyści majątkowe w łącznej kwocie ponad 75,6 tys. zł.

Dane Naczelnej Prokuratury Wojskowej wskazują, że w 2015 r. wojskowe jednostki organizacyjne prokuratury prowadziły 52 postępowania przygotowawcze – w omawianym okresie wszczęto 25 z nich.

Wykres nr 19 Liczba zarzutów przedstawionych przez wojskowe jednostki organizacyjne prokuratury w 2015 r. według kwalifikacji prawnej

Źródło: Naczelna Prokuratura Wojskowa

W postępowaniach najczęściej przedstawiano zarzuty z art. 228 (przyjęcia korzyści majątkowej) oraz art. 231 § 2 kk (przekroczenia uprawnień, niedopełnienia obowiązków).

Status podejrzanego miało w nich łącznie 110 osób. Wśród podejrzanych znalazło się 104 mężczyzn i 6 kobiet.

Postępowania były wszczynane najczęściej na terenie województw: mazowieckiego i wielkopolskiego (po 5) oraz warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego (po 4).

Wykres nr 20 Liczba postępowań wszczętych przez wojskowe jednostki organizacyjne prokuratury w 2015 r. z podziałem na województwa

Źródło: NPW

Wniesieniem aktu oskarżenia do sądu zakończono 16 postępowań, 17 zostało umorzonych, w tym 1 warunkowo, 2 sprawy skierowano do innych organów, a 4 zakończono w inny sposób.

W postępowaniach prowadzonych przez prokuratury wojskowe wartość ujawnionych korzyści majątkowych wyniosła ponad 2,1 mln zł, a zabezpieczonego mienia ponad 92 tys. zł.

Służba Celna

Organy ścigania przedstawiły 14 funkcjonariuszom celnym łącznie 16 zarzutów – w 9 przypadkach z art. 228 kk i w 7 z art. 231 § 2 kk.

Najczęściej stosowanym środkiem zapobiegawczym było tymczasowe aresztowanie, a wobec 3 funkcjonariuszy Służby Celnej nie został zastosowany żaden ze środków zapobiegawczych.

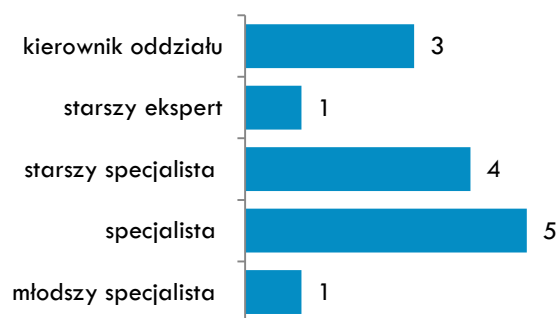
Wykres nr 21 Środki zapobiegawcze stosowane wobec podejrzanych funkcjonariuszy Służby Celnej w 2015 r.

Źródło: Ministerstwo Finansów

Poniższy wykres przedstawia stanowiska służbowe, które zajmowali funkcjonariusze Służby Celnej podejrzani o korupcję.

Wykres nr 22 Stanowiska służbowe zajmowane przez podejrzanych funkcjonariuszy Służby Celnej w 2015 r.

Źródło: MF

Wśród podejrzanych funkcjonariuszy w 2015 r. było 13 mężczyzn i 1 kobieta.

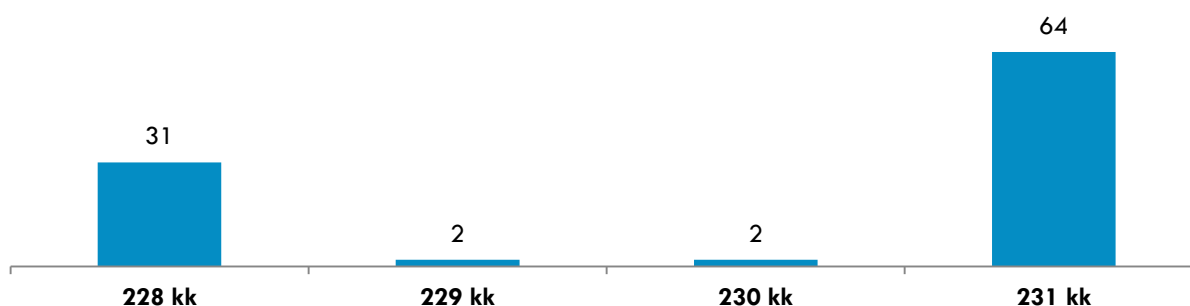
DANE DEPARTAMENTU WYWIADU SKARBOWEGO MINISTERSTWA FINANSÓW

Departament Wywiadu Skarbowego Ministerstwa Finansów nie prowadzi postępowań przygotowawczych, co nie pozwala na zestawienie wyników jego pracy z informacjami pozostałych służb.

Uprawnienia jednostki ograniczają się do czynności operacyjno-rozpoznawczych, które polegają m.in. na: uzyskiwaniu, gromadzeniu, przetwarzaniu i wykorzystywaniu informacji o dochodach, obrotach, rzeczach i prawach majątkowych podmiotów podlegających kontroli skarbowej. Wywiad skarbowy wykonuje także czynności realizacyjne oraz zapewnia ochronę fizyczną i techniczną inspektorom kontroli skarbowej. Departament współpracuje z organami, służbami i instytucjami państwowymi, w tym z Policją, ABW, CBA, Strażą Graniczną i Służbą Celną.

Wykorzystując właściwe dla wywiadu skarbowego metody i formy działań operacyjno-rozpoznawczych, w 2015 r. prowadzono 99 spraw korupcyjnych (o 4 mniej niż w roku 2014), w których najczęstszym przedmiotem postępowania były przestępstwa określone w art. 231 kk.

Wykres nr 23 Główny przedmiot postępowań prowadzonych przez Departament Wywiadu Skarbowego Ministerstwa Finansów w 2015 r.

Źródło: Departament Wywiadu Skarbowego MF

We wszystkich sprawach zainteresowaniem operacyjnym objęto ogółem 250 osób, o 12 więcej niż w roku 2014.

Tabela nr 11 Osoby objęte zainteresowaniem operacyjnym w latach 2013–2015 w sprawach prowadzonych przez Departament Wywiadu Skarbowego Ministerstwa Finansów

Rodzaj wykonywanej pracy	Liczba osób objętych zainteresowaniem operacyjnym		
	2013	2014	2015
zatrudnieni w izbach i urzędach skarbowych	101	98	78
zatrudnieni lub pełniący służbę w Służbie Celnej	69	53	53
zatrudnieni w urzędach kontroli skarbowej	57	41	45
przedsiębiorcy lub osoby fizyczne	56	36	52
zatrudnieni w Ministerstwie Finansów	17	10	20
funkcjonariusze publiczni spoza Ministerstwa Finansów	1	0	2
Razem	301	238	250

Źródło: Departament Wywiadu Skarbowego MF

W wyniku prowadzonych spraw korupcyjnych osiągnięto m.in. następujące rezultaty:

- w 4 przypadkach złożono zawiadomienie o przestępstwie,
- w 5 przypadkach zawiadomienie o nieprawidłowościach przekazano do innych instytucji,
- w przypadku 41 spraw nie potwierdzono powodu ich wszczęcia.

SPIS TABEL

1	Liczba rejestracji przestępstw korupcyjnych w 2015 r.....	9
2	Liczba przestępstw zarejestrowanych w latach 2013–2015 według kwalifikacji prawnej czynu.....	11
3	Rejestracje przestępstw korupcyjnych w KCIK z podziałem na województwa	12
4	Wiek podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach w 2015 r.	22
5	Obywatelstwo podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach w 2015 r.	22
6	Rodzaje środków zapobiegawczych stosowanych wobec podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w 2015 r.	23
7	Prawomocnie skazani za przestępstwa korupcyjne w 2015 r. według kwalifikacji prawnej czynu głównego z podziałem na rodzaj kar	25
8	Recydywiści prawomocnie skazani za przestępstwa korupcyjne w 2015 r.....	27
9	Osoby przyjęte w 2015 r. do odbycia kary pozbawienia wolności za przestępstwa korupcyjne z podziałem na płeć.....	27
10	Osoby pozbawione wolności w sprawach o przestępstwa korupcyjne w 2015 r. z podziałem na płeć i uprzednią karalność.....	28
11	Osoby objęte zainteresowaniem operacyjnym w latach 2013–2015 w sprawach prowadzonych przez Departament Wywiadu Skarbowego Ministerstwa Finansów	33

SPIS WYKRESÓW

1	Liczba przestępstw korupcyjnych zarejestrowanych w KCIK w latach 2007–2015.....	10
2	Liczba przestępstw korupcyjnych zarejestrowanych w latach 2013–2015 (bez art. 271 § 3 kk).....	10
3	Rejestracje przestępstw korupcyjnych w KCIK w 2015 r. z podziałem na województwa.....	13
4	Liczba postępowań przygotowawczych wszczętych w 2015 r.	14
5	Postępowania przygotowawcze wszczęte w 2015 r. z podziałem na województwa.....	15
6	Postępowania przygotowawcze wszczęte w 2015 r. prowadzone przez Policję	16
7	Postępowania przygotowawcze wszczęte w 2015 r. prowadzone przez CBA	16
8	Postępowania przygotowawcze wszczęte w 2015 r. prowadzone przez Straż Graniczną.....	17
9	Postępowania przygotowawcze wszczęte w 2015 r. prowadzone przez Żandarmerię Wojskową.....	17
10	Liczba postępowań przygotowawczych prowadzonych przez służby w 2015 r.	18
11	Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych przez służby w 2015 r.	18
12	Postępowania przygotowawcze zakończone w 2015 r. z podziałem na województwa.....	19
13	Liczba podejrzanych w postępowaniach prowadzonych przez służby w 2015 r.	21
14	Płeć podejrzanych w postępowaniach prowadzonych przez służby w 2015 r.	21
15	Prawomocnie skazani za przestępstwa korupcyjne w 2015 r. z podziałem na województwa	26
16	Płeć prawomocnie skazanych dorosłych za przestępstwa korupcyjne w 2015 r.	26
17	Wiek podejrzanych w postępowaniach prowadzonych przez Żandarmerię Wojskową wszczętych w 2015 r.	30
18	Rodzaje środków zapobiegawczych stosowanych wobec podejrzanych w postępowaniach prowadzonych przez Żandarmerię Wojskową w 2015 r.	30
19	Liczba zarzutów przedstawionych przez wojskowe jednostki organizacyjne prokuratury w 2015 r. według kwalifikacji prawnej.....	30
20	Liczba postępowań wszczętych przez wojskowe jednostki organizacyjne prokuratury w 2015 r. z podziałem na województwa	31
21	Środki zapobiegawcze stosowane wobec podejrzanych funkcjonariuszy Służby Celnej w 2015 r.	31
22	Stanowiska służbowe zajmowane przez podejrzanych funkcjonariuszy Służby Celnej w 2015 r.	32
23	Główny przedmiot postępowań prowadzonych przez Departament Wywiadu Skarbowego Ministerstwa Finansów w 2015 r.	33

